

Krīzes atziņas

PAR LAIMI

Lai gan ir notikusi ārkārtas situācija, par laimi, aviācijas nozare nav aktīva un cilvēki izolējas, tāpēc riski nav lieli. Daudzas valstis gribētu, lai viņiem ir šādas tehnoloģijas, tāpēc nesodīsīm izgudrotājus bargi.

Rolands Ozoliņš,
"IBD Consulting" partneris

MEKLĒ DABISKO

Eksporta tirgi ir saglabājušies aptuveni iepriekšējā līmenī, bet restorāni Latvijā sulas un ogas vairs neieņērk – HORECA sektorā samazinājums ir par 90%. Tomēr veikalos ar uzviņu pieaudzis pieprasījums pēc mūsu dabiskajām sulām, jo cilvēki meklē dabisko C vitamīna avotu. Arī mēs Covid-19 laikā izmantojam iespēju aizņemties apgrozāmajiem līdzekļiem, jo pieprasījums ir liels un nepieciešams finansējums ogu iepirkšanai.

Gundega Sauškina,
"Very Berry" līdzīpašniece

TĀLRUŅA NUMURS

Vai kāds zina maksas tālrūni, pa kuru sazvanīt dīkstāvē sēdošos māksliniekus, apkalpotājus, bārmeņus, ofiāntus, dziedātājus, aktierus, mūziķus, cirka māksliniekus, šovmeņus, iluzionistus, sportistus, trenerus, sporta nodarbību pasniedzējus, masierus, mācītājus – lai beidzot tā kārtīgi izrunātos par EUR/h?

Neils Balgalis,
"Grupa93" valdes loceklis

ĻAUJIET STRĀDĀT!

Lūdzu, ļaujiet strādāt nedēļas nogalēs grāmatnīcām tirdzniecības centros! Vismaz tām, kas tuvumā alkohola veikaliem, kuri ir vaļā visu laiku.

Vija Kilbloka,
apgāda "Zvaigzne ABC" valdes priekšsēdētāja

SAMAZINĀTO PVN

Atbalstot cilvēkus izglītojošas nodarbes pandēmijas laikā, vai beidzot nav pienācis laiks e-grāmatām un e-žurnāliem ieviest samazināto PVN likmi, kā to ļauj ES PVN direktīva un ir jau izdarījušas virkne (15) ES valstu, kopš to atļāva 2018. g. oktobrī? Arī Igaunija ar 1. maiju pievienosies to ES valstu sarakstam, kur e-grāmatām un e-žurnāliem būs samazinātā (9%) PVN likme. Pārtika, žurnāli un grāmatas – visa Eiropa atbrīvo no PVN vai samazina, tikai ne Latvija.

Jānis Taukačs,
"Sorainen" partneris

KĻŪDAS NOTIEK

Kļūdas inženierijā notiek. Vienmēr. Tās jāizķer un jālabo. Ļoti ceru, ka CAA nepārgriezīs aizlieguma skrūves. Bez izmēģinājumiem un kļūdām jauni produkti nerodas. "UAV Factory" ir viens no Latvijas eksporta "neredzamajiem" veiksmes stāstiem.

Normunds Bergs,
Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācijas prezidents

NEPIECIEŠAMS AUDITS

Pārskatot šā gada budžetā plānotos izdevumus pasākumiem, kas Covid-19 dēļ šogad nenotiks, ministrijas ietaupījušas trīs milj. eiro. Valsts pārvaldes darba efektivitātes uzlabošanai ilgtermiņā nepieciešams valsts pārvaldes funkciju audits un elastīgs budžets.

Krišjānis Liepiņš,
biedrības "Bērnu vides skola" projektu vadītājs

NETICAMS DESTRUKTĪVISMIS

Neticams destruktīvisms. Igaunijas valdība pilnā sparā nojauc Igaunijas Republiku. Un kurš par to priecājas?

Tomass Hedriks Ilvess
par Igaunijas eiroseptiskās konservatīvās tautas partijas EKRE veikto "Rail Baltica" projekta apstādīšanu

Vēdera tūristi

OLAFS
ZVEJNIEKS

REDAKCIJAS KOMENTĀRS

Tā kā Eiropas Savienības valstis sāk mīkstināt Covid-19 radītos ierobežojumus un cer uz pakāpenisku ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos, tad parādījušies arī dažādi spriedumi, kā saremontēt krīzes visvairāk skarto nozari – tūrismu, kas sevī ietver gan tūrisma pakalpojumus kā tādus, gan viesnīcas, ēdināšanu un daļu transporta pakalpojumu. Galu galā runa ir par vairāk nekā 3000 uzņēmumu un apmēram 45 000 darbinieku Latvijā, kas rada apmēram vienu miljardu vērtus pakalpojumus, apmēram puse (naudas izteiksmē), no kuriem tiek eksportēta, kā liecina 2019. gadā pēc Ministru kabineta pasūtījuma veiktā nozares analīze. Viens miljards – tie ir apmēram 3,3% no apmēram 30 miljardus vērtā Latvijas kopprodukta 2019. gadā. Nav slikti, tomēr mazāk nekā vairumā veco ES valstu, kurās tūrisms veido līdz pat 5% no IKP.

Par kādiem pasākumiem varētu būt runa? Kā jau varēja gaidīt, 5% PVN noteikšana nozarei pasākumu klāstā figurē pašā pirmajā pozīcijā. Par to cīņas notikušas jau ilgu laiku, tomēr jāteic, ka nav līdz galam skaidrs, cik lielā mērā šis pasākums varētu pozitīvi ietekmēt nozari un valsti. No ārvalstu tūristu viedokļa raugoties, Latvija nav dārga tūrisma

zeme, viņiem samazināts PVN īpaši vajadzīgs nav un nav arī skaidrs, kāpēc tas būtu viņiem jādāvina – šeit runa ir par pusi no visiem tūrisma pakalpojumiem. Samazināts PVN varētu ietekmēt vietējo pieprasījumu pēc tūrisma un ēdināšanas pakalpojumiem – tie pašlaik ir 70% ceļojumu un 50% tēriņu, kas ES kontekstā ir samērā zemi rādītāji. Piemēram, Vācijā vietējais tūrisma patēriņš veido 60% ceļojumu un 87% ieņēmumu. Tā pati analīze vedina uz secinājumu, ka vienas līdz trīs dienu ceļojumu dominējošais īpatsvars un zemie tēriņi šajos ceļojumos drīzāk saistīti ar pievilcīgu tūrisma objektu trūkumu. Par to, cik lēni aug vietējā tūrisma piensums, liecina skaitļi – laika posmā no 2012. līdz 2017. gadam vidējie vietējo tūristu tēriņi vienas līdz trīs dienu ceļojumos palielinājušies tikai par 2,5 eiro dienā, mazāk kā par 10%. Ņemot vērā, ka vidējais inflācijas līmenis šajos gados bija ap 2% gadā, tad, patiesību sakot, nav palielinājušies vispār. Lai gan vietējo tūristu pirkspēju 5% PVN noteikšana nozarei palielinātu, tomēr svarīgākais tūrisma bremzējošais faktors ir pietiekami attīstītu galamērķu trūkums – īsās Latvijas distances nekad neradīs lielu pieprasījumu pēc naktsmītnēm reģionos, bet reģionālā ēdināšanas nozare pēdējos gados ir augusi ar samērā veselīgu apmēram 9% pieauguma tempu. Vai 5% PVN noteikšana tūrisma pakalpojumiem ir efektīvākais veids, kā attīstīt galamērķus? Šaubos, tur drīzāk derētu mērķtiecīga investīciju programma.

Viens no interesantiem viedokļiem, kas pēdējās dienās izskanējis, ir tas, ka nākotnes tūrisma veicinātājs būs gastronomiskais tūrisms. Sava daļa taisnības viedoklī ir – vērojot sev apkārt esošo cilvēku ceļošanas paradumus, nenoliedzami, ka cerības uz garšīgu ēdienu veicina vēlmi ceļot. Minētais viedoklis gan izteikts, analizējot tieši Rīgas Centrāltirgus (RCT) piedāvājumu, konkrēti "Centrālo gastro tirgu". Var piekrist, ka ēdināšanas platību atvēršana Centrāltirgū bija plats solis uz priekšu, bet tieši tāpat var piekrist, ka līdz šim milzu komerciālie panākumi šajā vietā nav bijuši vērojami. Ja salīdzina ar tiem ārvalstu tirgiem, kuros gadījies ēst pašam, – RCT piedāvājums ir samērā plašs, cenas – ne tik demokrātiskas, kā šķiet, šādā vietā vajadzētu būt, nacionālā virtuve pārstāvēta minimāli. Te noteikti vēl iespējami uzlabojumi.

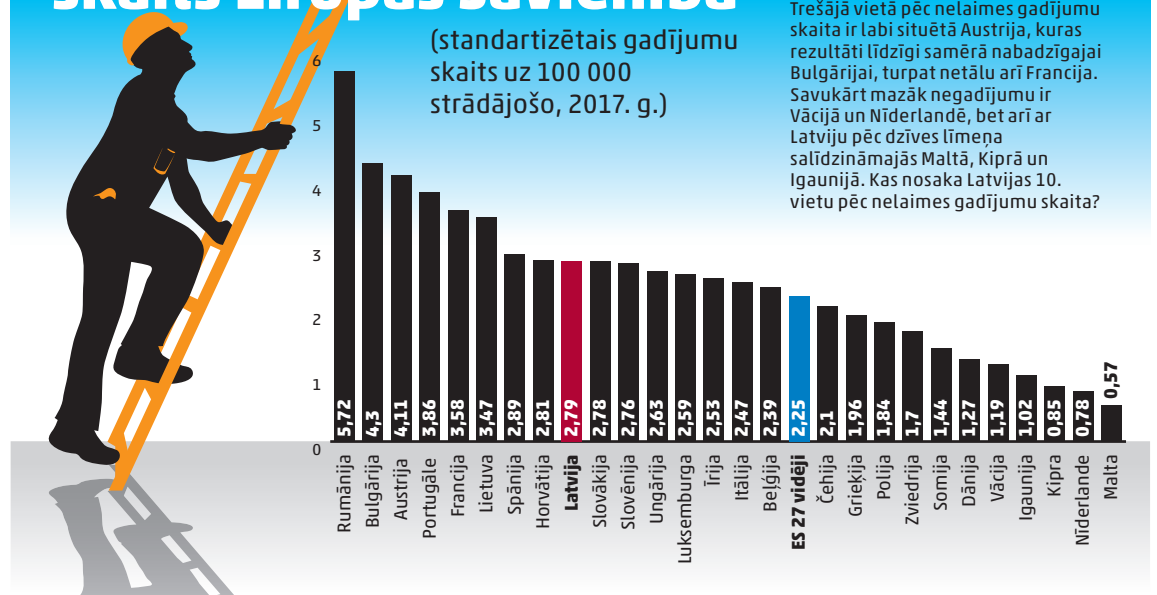
Vai Latvija varētu nākotnē piesaistīt vācu, angļu, skandināvu un krievu tūristus ar savu virtuvi? Varbūt, taču tad vajadzīgi meklējumi oriģinalitātes un plašāka reģiona gastronomiskās kultūras tradīciju radošā pārņemšanā.

To ārvalstu viesu vērtējumā, kurus pats esmu vedis uz dažādām ēdināšanas vietām Latvijā, Latvijas restorānu piedāvājums visbiežāk raksturots kā "comfort food". Proti mājīgu siltumu un apmierinātību radošs ēdiens. No vienas puses – tā ir uzslava un, iespējams, šis virziens jāattīsta tālāk. No otras – varbūt nepieciešams oriģinālāks piedāvājums? Cik tālu esat gatavi braukt jūs, lai saņemtu kaut ko līdzīgu mājas ēdienam?

INFOGRAFIKA

Fatālu darba negadījumu skaits Eiropas Savienībā

(standartizētais gadījumu skaits uz 100 000 strādājošo, 2017. g.)

Lai gan kopumā bagātākās ES valstis vairāk atrodas tajā tabulas daļā, kur nāvējošu darba incidentu mazāk, tomēr saistība nav tik tieša. Trešajā vietā pēc nelaiemes gadījumu skaita ir labi situētā Austrija, kuras rezultāti līdzīgi samērā nabadzīgajai Bulgārijai, turpat netālu arī Francija. Savukārt mazāk negadījumu ir Vācijā un Nīderlandē, bet arī ar Latviju pēc dzīves līmeņa salīdzināmajās Maltā, Kīprā un Igaunijā. Kas nosaka Latvijas 10. vietu pēc nelaiemes gadījumu skaita?